

ФІНАНСОВЕ УПРАВЛІННЯ СТРАХОВОЮ КОМПАНІЄЮ

О. О. Сисун

здобувачка вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, 2 курс,
спеціальність «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»,
навчально-науковий інститут економіки та менеджменту

Науковий керівник – к.е.н., доцент Ж. С. Шило

*Національний університет водного господарства та природокористування,
м. Рівне, Україна*

У статті розглянуто основні аспекти фінансового управління страховою компанією, зокрема питання управління страховими резервами, ризиками та інвестиційною діяльністю. Проведений аналіз основних елементів фінансового управління страховою компанією та визначена його роль у забезпеченні стабільності компанії та пошуку шляхів підвищення її фінансової стійкості.

Ключові слова: фінансове управління, страхова компанія, страхові резерви, інвестиційна діяльність, фінансова стійкість, ризик-менеджмент.

The article examines the main aspects of financial management of an insurance company, in particular the issues of managing insurance reserves, risks and investment activities. The main elements of financial management of an insurance company are analyzed and its role in ensuring the stability of the company and finding ways to increase its financial stability is determined.

Keywords: financial management, insurance company, insurance reserves, investment activities, financial stability, risk management.

Фінансове управління страховою компанією відіграє ключову роль у забезпеченні її стабільності та конкурентоспроможності, проте залишається чимало проблем, що потребують детального вивчення. Однією з головних проблем є ефективне формування та розміщення страхових резервів відповідно до законодавчих вимог і ринкових умов, що впливає на здатність компанії виконувати свої зобов'язання перед клієнтами.

Страховий ринок є одним із найважливіших секторів економіки, який виконує функцію фінансового посередництва, забезпечуючи економічний захист підприємств і громадян, сприяючи стабільності та зростанню економіки. У той же час фінансове управління страховими компаніями значною мірою відрізняється від управління іншими суб'єктами господарювання. У центрі уваги страхових компаній знаходяться такі питання, як правильне формування та розміщення страхових резервів, мінімізація ризиків, пов'язаних з інвестиційною діяльністю, і забезпечення платоспроможності [2].

Однією з основних особливостей фінансового управління в страховій компанії є необхідність формування страхових резервів, які забезпечують здатність компанії виконувати свої зобов'язання перед клієнтами. Страхові резерви формуються відповідно до законодавчих вимог і повинні бути надійно розміщені, що створює додаткові виклики для фінансових менеджерів. Крім того, важливим аспектом є управління ризиками, адже страхова діяльність безпосередньо пов'язана з непередбачуваністю і ймовірністю виникнення страхових випадків.

Проблемам державного регулювання інвестиційної діяльності страхових компаній присвячено багато науково-дослідницьких праць Ф. А. Важинського, А. В. Колодйчука, А. Венгєрова, Р. Васильєва, Н. Гранта, А. Ю. Яремко, А. Касприка, Г. С. Стефанишина, О. Шатила та інших. В Україні інвестиційна діяльність страховиків регулюється Законом України «Про страхування», а також нормативними актами Національного банку України. Страхові компанії повинні враховувати регуляторні обмеження та економічну ситуацію, щоб мінімізувати ризики і забезпечити стабільність своїх активів.

Проте деякі питання, пов'язані зі стратегіями управління страховими резервами, ризиками та інвестиційною діяльністю, залишаються недостатньо дослідженими. Значна частина наукових праць зосереджена на загальних фінансових показниках компаній, але потребують глибшого аналізу специфічні аспекти фінансового управління в страхових організаціях.

Мета наукової статті полягає в дослідженні основних аспектів фінансового управління страховою компанією, вивченні її функцій, завдань і ролі в забезпеченні стабільності діяльності. Для досягнення цієї мети визначені такі завдання:

- охарактеризувати сутність і функції фінансового управління страховою компанією;
- розглянути основні види страхових резервів та принципи їх формування;
- проаналізувати інвестиційну діяльність страховиків;
- визначити вплив управління ризиками на фінансову стійкість компанії;
- запропонувати рекомендації щодо вдосконалення фінансового управління страховими компаніями.

Фінансове управління страховою компанією – це комплексна діяльність, що охоплює планування, організацію, контроль, аналіз та оптимізацію фінансових ресурсів компанії. Головною метою такого управління є забезпечення фінансової стійкості, ліквідності, платоспроможності та максимізації прибутку.

У страхових компаніях фінансове управління має свою специфіку, зумовлену особливостями їхньої діяльності, основою якої є акумуляція страхових премій та виконання страхових зобов'язань.

Фінансове управління включає такі основні функції:

- планування фінансів розробка бюджетів, прогнозування грошових потоків та визначення фінансової стратегії;
- організація фінансових процесів налагодження системи управління грошовими потоками, інвестиційною діяльністю та страховими резервами;
- контроль фінансів забезпечення відповідності фактичних фінансових показників плановим, моніторинг виконання фінансових зобов'язань;
- аналіз фінансових показників оцінка ефективності діяльності компанії, аналіз прибутковості, ліквідності та рентабельності [4; 7].

Страхування в Україні є специфічним видом підприємницької діяльності, поява якого пов'язана з відміною державної монополії у сфері страхування. Свого часу фінанси Держстраху СРСР розглядалися як ланка централізованих фінансів фінансової системи СРСР. Демоніполізація страхової справи і поява страхових компаній як повноцінних суб'єктів господарювання в складі фінансової системи країни сприяло їх ролі як ланки децентралізованих фінансів.

Матеріальний зміст фінансів страхових компаній полягає в тому, що це є грошові фонди, сформовані страховиком у процесі розподілу його доходів і накопичень. Матеріальна умова функціонування фінансів страхових організацій це грошові кошти, накопичені в результаті функціонування відповідних видів грошових відносин страховика. Специфічність страхових компаній, як суб'єктів господарювання, криється у тому, що вони забезпечують

мобілізацію коштів страхувальників і створюють відповідні фінансові ресурси з метою надання страхового захисту страхувальникам [3; 5].

Страхованню, як виду підприємницької діяльності, притаманний підвищений ризик, що позначається на характері фінансових відносин у цій сфері і вимагає регулювання законодавчими і нормативними актами. Вся сукупність фінансових відносин, які опосередковують кругообіг грошових коштів страхової організації по економічному змісту ділиться на кілька груп.

Це – грошові відносини між:

- засновниками страхової компанії в процесі формування статутного фонду страховика. Враховуючи специфіку страхової діяльності, держава закріплює вимоги мінімального розміру статутного фонду, який є однією з умов платоспроможності страховика;
- страховою організацією та її акціонерами в частині випуску і розміщення акцій, формування резервного фонду, розподілу прибутку та виплати дивідендів за акціями; (В Україні, як і в більшості інших країн основу страхової системи становлять компанії у вигляді акціонерних товариств – відкритих і закритих, переважають акціонерні товариства закритого типу);
- страховиком і страхувальником з приводу надання страхового захисту; Страхувальники, оплачуючи страхову премію, набувають страховий захист, а страховик отримує джерело для гарантованого виконання своїх зобов'язань, формуючи з отриманих коштів страхові резерви;
- страховиками і страховими посередниками [3].

Ключовою рисою фінансового управління є баланс між стабільністю і прибутковістю. З одного боку, страхові резерви повинні забезпечувати виконання зобов'язань перед клієнтами, а з іншого – приносити дохід через ефективне інвестування.

Страхові резерви є ключовою складовою фінансової системи страхової компанії. Згідно зі ст. 30 Закону про страхування страховики зобов'язані дотримуватися певних умов забезпечення платоспроможності. Однією з них є створення страхових резервів, достатніх для майбутніх виплат страхових сум і страхових відшкодувань.

Страхові резерви – це фонди, що утворюються страховими компаніями для забезпечення гарантій виплат страхового відшкодування і страхових сум. Вони використовуються, якщо сума виплат страхувальникам у даний операційний період перевищує поточні надходження страхових премій, а також в інших обумовлених випадках. За економічним змістом страхові резерви – це величина відкладених страхових виплат на конкретну дату. Це фінансові кошти, які формуються компанією для забезпечення виконання страхових зобов'язань перед клієнтами у разі настання страхових випадків [4; 8].

Головна мета формування резервів – гарантія платоспроможності страхової компанії та забезпечення її фінансової стабільності. За своєю суттю страхові резерви є зобов'язаннями страхової компанії перед страхувальниками. Вони формуються шляхом акумуляції частини страхових премій та розміщуються в активах, які відповідають вимогам ліквідності, надійності та диверсифікації.

Формування технічних резервів здійснюється на підставі обліку договорів і вимог страхувальників щодо виплати страхової суми або страхового відшкодування за видами страхування на відміну від страхових організацій, які здійснюють страхування життя та формують страхові резерви за кожним договором страхування. У разі передання ризику перестраховування страховики зобов'язані визначати частки перестраховиків у відповідних видах технічних резервів за видами страхування одночасно з розрахунком технічних резервів. Обчислення розміру частки перестраховиків у технічних резервах здійснюється відповідно до методики формування технічних резервів.

Формування страхових резервів базується на поточних фінансових і актуарних розрахунках. Виклики в управлінні страховими резервами. На сучасному етапі діяльності

страхові компанії стикаються з низкою складнощів у процесі управління резервами. Найпоширеніша проблема це інфляція, а саме падіння купівельної спроможності грошей може зменшувати фактичну цінність резервів, що ставить під загрозу їхню здатність покривати майбутні зобов'язання. Ризики фінансового ринку, коливання вартості активів, у які розміщені резерви, можуть спричинити суттєві збитки для страхової компанії. Часті зміни у нормативно-правовій базі потребують постійного перегляду та адаптації механізмів управління резервами. Зовнішні фактори, такі як валютні коливання, політична напруженість чи економічні кризи, можуть впливати на обсяг і структуру резервів, створюючи додаткові ризики для їх ефективного використання. Ці виклики вимагають від страхових компаній впровадження більш гнучких і адаптивних підходів до управління фінансовими ресурсами, щоб гарантувати стійкість їхньої діяльності [1; 6].

На сучасному етапі розвитку страхового ринку інвестиційна діяльність страховиків має стратегічне значення. Вона забезпечує не лише стабільність виконання зобов'язань перед клієнтами, але й сприяє розвитку компанії шляхом формування додаткових фінансових ресурсів. Умови сучасного фінансового середовища, такі як економічна нестабільність, зростання інфляції, валютні ризики, а також зміни у регуляторному полі, ставлять перед страховими компаніями нові виклики в управлінні інвестиціями. Водночас ці умови відкривають і нові можливості для зростання, якщо інвестиційні стратегії будуть гнучкими та обґрунтованими.

Особливістю інвестиційної діяльності страхової компанії є необхідність дотримання принципів надійності, ліквідності та диверсифікації. Інвестиції повинні забезпечувати збереження коштів, мати мінімальні ризики та гарантувати можливість швидкого перетворення активів у грошову форму для виконання страхових зобов'язань. Окрім цього, інвестиційна діяльність повинна враховувати специфіку роботи страхової компанії – терміни страхових контрактів, рівень страхових ризиків та вимоги нормативно-правової бази.

Таким чином, грамотне управління інвестиціями є важливим інструментом зміцнення фінансової стійкості страхової компанії, підвищення її конкурентоспроможності та довіри клієнтів. В умовах сучасного динамічного ринку інвестиційна діяльність повинна поєднувати гнучкість і обґрунтованість рішень, що сприятиме досягненню стратегічних цілей компанії.

Таким чином, ефективне фінансове управління є ключовим фактором стабільності та конкурентоспроможності страхової компанії, оскільки забезпечує її платоспроможність та здатність виконувати зобов'язання перед клієнтами. Визначено, що однією з основних проблем є необхідність розробки оптимальних стратегій управління страховими резервами та інвестиціями в умовах високої невизначеності та економічної нестабільності. Подальші напрацювання у цій сфері сприятимуть вдосконаленню фінансових механізмів, що дозволять страховим компаніям ефективніше адаптуватися до змін ринкового середовища та забезпечувати свій довгостроковий розвиток.

1. Аберніхіна І. Г., Сокиринська І. Г. Фінанси страхових організацій : навч. посіб. Дніпро : Пороги, 2019. 198 с.
2. Баранов А. Л., Баранова О. В. Фінанси страхових організацій. Практикум : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2012. 215 с.
3. Віленчук О. М. Інноваційні стратегії управління діяльністю страхових компаній: міжнародний та національний контексти. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2021. Вип. 41. С. 65–70.
4. Говорушко Т. А., Стецюк В. М., Толстенко О. Ю. Управління фінансовою діяльністю страхової компанії з метою забезпечення її ефективного розвитку : монографія. Київ : НУХТ, 2012. 376 с.
5. Пікус Р. В., Балицька М. В. Фінансова стійкість страхової організації та джерела її забезпечення. *Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка*. 2016. № 3 (180). С. 6–10.
6. Світлична О. С., Сташкевич Н. М. Управління фінансами страхових організацій : навч. посіб. Одеса : Атлант, 2015. 258 с.
7. Sosnovska O., & Horach I. Особливості управління інвестиційною діяльністю страхових компаній в Україні. *Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій*. 2021. Vol. 1(7). Р. 103–114. <https://doi.org/10.32750/2021-0109>
8. Національний Банк України. Огляд небанківського фінансового сектору, 2023 рік. URL: <https://bank.gov.ua/ua/supervision/nonbanks> (дата звернення: 05.02.2025).